

— EEN KIJKJE IN DE SCHRIJVERSKEUKEN —

BOUWSTEEN MOTIVATIE

M02 – Beginnen, en maar blijven beginnen

Waarom een nieuwe idee altijd beter voelt dan het bestaande

Dit is onderdeel van de set praktische schrijfhulp van auteur Jurjen Biesbroek – laagdrempelig gereedschap voor beginnende schrijvers, oorspronkelijk bedoeld als zelfhulp voor zijn eigen schrijfontwikkeling.

01 Dit herken je waarschijnlijk ook

Je bent al een tijdje aan de slag met je idee en je onderzoek. Je bent aan het voorbereiden en bouwen en het is inmiddels lastig geworden. De personages zijn nog niet helemaal zoals je het wil, de achtergrond klopt nog niet, de plot voelt zwaar. En dan, op precies dat moment, dient zich een nieuw idee aan. Fris, helder, veelbelovend — helemaal niet besmeurd met de problemen van het huidige manuscript. Je voelt de aantrekkingskracht meteen. Dit nieuwe idee zou wél kunnen lukken.

Of misschien herken je een andere variant: je bent al weken bezig met schetsen, aantekeningen, wereldopbouw, karakterprofielen. Alles voelt bijna klaar om te beginnen. Bijna. Nog één document, nog één uitwerking, en dan pas het eerste hoofdstuk. Alleen komt dat eerste hoofdstuk er maar niet. Je staart naar een leeg scherm en voelt een soort drempel die niet in verhouding lijkt te staan tot "gewoon een eerste zin typen".

Beide patronen lijken anders, maar ze zijn familie van elkaar. En geen van beide betekent dat er iets mis is met jou als schrijver, of met de plausibiliteit of haalbaarheid van je verhaal.

02 Dit is wat er werkelijk gebeurt

Een nieuw idee voelt altijd beter dan een verhaal dat al moeilijk is geworden — dat is geen toeval en geen teken dat je oude verhaal zwak is. Een nieuw idee bestaat namelijk nog alleen in je hoofd waar het geen enkel probleem heeft, alleen potentie. Het is nog ongerept, nergens aan getoetst. Er zijn nog geen slappe scènes, geen personages die niet meewerken, geen plotgaten. Pas zodra je het echt gaat uitschrijven, krijgt ook het nieuwe idee zijn eigen moeilijkheden — precies dezelfde soort moeilijkheden waar je nu voor staat. Dit is een voorspelbaar patroon dat vrijwel elke schrijver meemaakt en zeker geen persoonlijk falen.

De angst die je voelt bij een leeg eerste hoofdstuk, is bovendien geen teken dat je vastzit — het is vaak een teken dat het verhaal je iets laat zien wat ertoe doet. Schetsen en denken voelt veilig omdat het abstract blijft: in je hoofd kan een personage nog alles zijn, kan een plot nog alle kanten op. Schrijven voelt eng, juist omdat het echt wordt — elke zin sluit andere mogelijkheden uit, en dat voelt als verlies, ook al is het eigenlijk vooruitgang.

Er speelt hier nog een ander mechanisme, dat verklaart waarom je jezelf onderweg vaak ontevreden voelt, ook als je wel degelijk vooruitgang boekt. Ondernemerscoach Dan Sullivan noemt dit de Gap en de Gain — de kloof en de winst. De meeste mensen meten hun voortgang door zichzelf te vergelijken met een ideaalbeeld ergens in de verte: het perfecte manuscript, de schrijver die je zou willen zijn. Dat ideaalbeeld is de horizon, het doel, en een horizon beweegt altijd met je mee — hoe ver je ook reist, ze blijft even ver weg. Vergelijk je jezelf steeds met die horizon, dan voel je vrijwel constant een kloof, ongeacht hoeveel je al hebt bereikt. Kijk je in plaats daarvan terug — naar waar je begon, dan zie je de winst.

Dezelfde hoeveelheid werk levert twee compleet verschillende gevoelens op, puur afhankelijk van welke kant je het bekijkt.

03 Dit kun je nu doen

Herken de cyclus als hij zich voordoet. Het moment waarop een nieuw idee ineens onweerstaanbaar aantrekkelijk wordt, is zelden toeval — het gebeurt meestal precies wanneer het huidige verhaal moeilijk is geworden. Als je dat patroon herkent terwijl het

gebeurt, kun je een bewuste keuze maken in plaats van automatisch toe te geven aan de aantrekkingskracht van het nieuwe.

In de praktijk: je merkt dat je 's avonds meer tijd besteedt aan dagdromen over een nieuw plot dan aan het openen van je huidige manuscript. Herken dat als het signaal dat het is — niet als bewijs dat het nieuwe idee beter is, maar als een teken dat het huidige verhaal je ergens in vastzet. Schrijf het nieuwe idee gerust op, in een apart bestand zodat het je niet meer afleidt, prachtig voor later — en ga terug naar waar je was.

Laat een schets een levend werkdocument zijn, geen eindeloze voorbereiding.

Vorbereiding is nuttig tot het moment waarop het een manier wordt om het echte schrijven te vermijden. Een schets hoeft nooit compleet te zijn voor je mag beginnen — hij mag naast je liggen en meegroeien terwijl je schrijft.

In de praktijk: je hebt al drie documenten met karakteruitwerkingen en werelddetails, en toch nog geen woord van het eigenlijke verhaal. Geef jezelf een harde grens: schrijf vandaag een scène, met wat je nu weet, ook al is dat onvolledig. Wat je nog niet weet, vul je gaandeweg aan — de schets is er om continu bij te werken, niet om het eerst helemaal af te ronden.

Meet je voortgang achterwaarts, niet voorwaarts. In plaats van jezelf te vergelijken met het perfecte, nog te schrijven boek in je hoofd, kijk je terug naar wat je al hebt gedaan.

In de praktijk: aan het eind van een schrijfweek voel je je ontevreden, omdat het manuscript nog steeds niet af is. Vraag jezelf in plaats daarvan: wat stond er vorige week nog niet, dat er nu wel staat? Drie scènes, een personage dat eindelijk klopt, een hoofdstuk dat eerst vastzat en nu niet meer — dat is de winst, en die is reëler dan de kloof die je voelt wanneer je alleen naar het einddoel kijkt.

04 Mijn eigen ervaring

In de bouwsteen over perfectie schreef ik al dat ik voor mijn tweede boek lang bezig ben geweest met de voorbereiding. Dat ik de lat steeds hoger legde en dat dit eigenlijk als uitstel voelde om daadwerkelijk te beginnen. Dit is wat anders dan mezelf te laten afleiden door nieuwe ideeën die mogelijk meer kans van slagen zouden hebben. Zelf ben ik denk ik realistisch genoeg om te zien dat ook een nieuw idee goed moet worden uitgewerkt en dat dit nu eenmaal energie en tijd vergt.

Ik zie schrijven als hard werken. Veel werk en kleine stapjes maken. Ook denk ik dat je vrije tijd moet nemen. Of anders gezegd: schrijven is niet alleen schrijven, schrijven is ook denken, kijken, leren van de wereld om je heen, afstand nemen, laten rijpen etc. Goed om daar nog eens een aparte bouwsteen over te maken trouwens.

Heb geduld, het verhaal moet ook naar je toekomen, denk ik wel eens. Je kan het niet versnellen.

Klinkt allemaal erg relaxed, maar reken maar dat ik me ook druk maak over tergend langzame vooruitgang, steeds weer nieuwe verbeteringen en aanpassingen, eindeloos.

Maar ik zie gelukkig ook wel de stappen vooruit.

05 Oefening

REFLECTIE • 10 MINUTEN

Terugkijken in plaats van vooruitkijken

Schrijf drie concrete dingen op die je al hebt bereikt sinds je aan je huidige verhaal begon — geen grote mijlpalen, gewoon specifieke stappen: een scène die nu staat, een personage die eindelijk klopt, een probleem dat je hebt opgelost. Vermijd daarbij elke vergelijking met "hoe ver ik nog moet". Lees de drie punten hardop terug.

Doel: voelen wat het verschil is tussen kijken naar de kloof en kijken naar de winst — met precies dezelfde hoeveelheid werk als uitgangspunt.

06 Samenvatting

Belangrijkste onderwerpen

Waarom een nieuw idee altijd aantrekkelijker voelt dan een verhaal dat al moeilijk is geworden; angst bij een leeg eerste hoofdstuk als signaal in plaats van stopbord; het Gap- en Gain-principe van Dan Sullivan.

Kernpunten

Een nieuw idee is aantrekkelijk omdat het nog geen problemen heeft — die komen pas zodra je het uitschrijft. Schetsen voelt veilig omdat het abstract blijft; schrijven voelt eng omdat het echt wordt. Vergelijk je jezelf met een ideaalbeeld in de verte, dan voel je vrijwel altijd een kloof; kijk je terug naar wat je al hebt bereikt, dan zie je de winst — met dezelfde hoeveelheid werk als basis.

Conclusies en acties

Herken het moment waarop een nieuw idee aantrekkelijker wordt dan je huidige verhaal, en behandel dat als signaal, niet als aanwijzing. Laat een schets meegroeien in plaats van hem eerst compleet te willen maken. Meet je voortgang door terug te kijken naar wat je al hebt gedaan, niet door vooruit te kijken naar wat nog moet.

BRONVERMELDING

Podcast: *Writer Unleashed*, Nanci Panuccio — aflevering #244 "4 strategieën om nu echt je boek af te ronden", #235 "Waardoor je vastloopt bij hoofdstuk 1", #108 "Drie dingen die gepubliceerde auteurs anders doen".

Aanvullende theorie: Dan Sullivan & Benjamin Hardy, *The Gap and the Gain* (2021).